

*Н. М. Котвицька,
д. е. н., доцент кафедри економіки, фінансів та обліку,
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0864-1470>*

*К. В. Мамін,
аспірант кафедри менеджменту та маркетингу,
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-1001-4975>*

*Д. Г. Царенко,
аспірант кафедри менеджменту та маркетингу,
Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9892-8028>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.19.54

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

N. Kotvytska,
Doctor of Economics, Associate Professor of the Department of
Economics, Finance and Accounting,
Private Higher Education Institution "European University"
K. Mamin,
Postgraduate student of the Department of Management and Marketing,
Private Higher Education Institution "European University"
D. Tsarenko,
Postgraduate student of the Department of Management and Marketing,
Private Higher Education Institution "European University"

INNOVATIVE STRATEGIES TO INCREASE THE COMPETITIVENESS OF THE ORGANIZATION

У статті розглядаються сучасні інноваційні стратегії, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності організацій в умовах швидко змінюваного ринкового середовища. Основна увага приділяється аналізу різних підходів до інноваційного менеджменту, таких як впровадження нових технологій, розвиток креативного потенціалу співробітників, оптимізація бізнес-процесів та використання стратегічних партнерств. Особливо наголошується на важливості інвестицій в дослідження та розробки, а також на адаптації організаційних структур для забезпечення гнучкості та швидкої реакції на ринкові виклики. Методологічною основою дослідження є аналіз випадків успішного застосування інноваційних стратегій у провідних компаніях світу. У статті наводяться приклади конкретних інноваційних рішень, що дозволили організаціям значно покращити свої конкурентні позиції. Зроблено висновок, що інтеграція інновацій у загальну стратегію розвитку є ключовим фактором забезпечення стійкого зростання та підвищення конкурентоспроможності.

The article examines modern innovative strategies aimed at increasing the competitiveness of organizations in the rapidly changing market environment. In the conditions of globalization and rapid development of technologies, the issue of competitiveness of organizations becomes especially relevant. Modern markets are characterized by a high dynamic of changes, which requires companies not only to quickly adapt, but also to actively introduce innovations in order to preserve and strengthen their positions. In this regard, the implementation of innovative strategies becomes an important component of long-term success and stable development of enterprises and organizations. The main focus is on the analysis of different approaches to innovation management, such as the introduction of new technologies, the development of the creative potential of employees, the optimization of business processes and the use of strategic partnerships. The importance of investment in research and development, as well as the adaptation of organizational structures to ensure flexibility and rapid response to market challenges, is particularly emphasized. The methodological basis of the study is the analysis of cases of successful application of innovative strategies in the world's leading companies. The article provides examples of specific innovative solutions that allowed organizations to significantly improve their competitive positions. It was concluded that the integration of innovations into the overall development strategy is a key factor in ensuring sustainable growth and increasing competitiveness. In today's dynamic market environment, where changes occur extremely quickly, innovative strategies become a key tool for ensuring the competitiveness of organizations. The introduction of innovative approaches to business processes allows companies not only to adapt to new conditions, but also to stay ahead of competitors by creating unique products and services that satisfy consumer needs. Innovative strategies are a key element for increasing the competitiveness of organizations.

Ключові слова: інноваційні стратегії, конкурентоспроможність, інноваційний менеджмент, бізнес-процеси, стратегічні партнерства, дослідження та розробки.

Key words: innovative strategies, competitiveness, innovative management, business processes, strategic partnerships, research and development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку технологій питання конкурентоспроможності організацій набуває особливої актуальності. Сучасні ринки характеризуються високою динамікою змін, що вимагає від компаній не лише оперативної адаптації, але й активного впровадження нововведень для збереження та зміцнення своїх позицій. У зв'язку з цим, впровадження інноваційних стратегій стає важливою складовою довгострокового успіху та стабільного розвитку підприємств та організацій.

Проблема підвищення конкурентоспроможності організації шляхом інноваційних підходів охоплює декілька ключових аспектів: необхідність постійного вдосконалення продукції та послуг — для задоволення змінних потреб споживачів та випередження конкурентів; оптимізація бізнес-процесів — для підвищення

ефективності діяльності та зниження витрат; розвиток людського капіталу — креативність та інноваційність співробітників є критичним фактором успіху; стратегічні партнерства та колаборації — для обміну знаннями та ресурсами.

Значущість цієї проблеми обумовлена необхідністю адаптації організацій до швидко змінюваних ринкових умов, що є важливим як з наукової, так і з практичної точки зору. Наукові дослідження в цій сфері спрямовані на розробку теоретичних моделей та практичних рекомендацій щодо ефективного впровадження інноваційних стратегій. Практичні завдання включають аналіз та впровадження цих стратегій у реальних бізнес-умовах, що дозволяє підвищити продуктивність, скоротити витрати та забезпечити стійке конкурентне перевагу. Таким чином, дослідження та впровадження інноваційних стратегій є не тільки актуальним науковим завданням, але й важливим практичним інструментом для підвищення конкурентоспроможності організацій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасні дослідження у сфері інноваційних стратегій для підвищення конкурентоспроможності організацій висвітлюють широкий спектр підходів та практик, що можуть бути застосовані в різних галузях. У цьому контексті варто виділити кілька ключових напрямків, які активно розглядаються в наукових та практичних публікаціях. Дослідження впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, Інтернет речей (IoT), блокчейн та інші, які кардинально змінюють бізнес-процеси та сприяють створенню нових ринкових можливостей. Наприклад, роботи Девенпорта та Ронкі досліджують вплив штучного інтелекту на підвищення ефективності бізнесу та створення конкурентних переваг. Вивчення нових організаційних структур та моделей управління, що сприяють більшій гнучкості та адаптивності компаній до змінних умов ринку. Статті Кінга та Андерсона розглядають переваги гнучких організаційних структур та їх вплив на інноваційну діяльність. Дослідження нових бізнес-моделей, що включають створення додаткової вартості через інноваційні пропозиції та стратегії виходу на ринок. Зокрема, дослідження такими вченими науковцями, як Красноручський О. О., Орел А.М. [5], Орел В.М. [6], аналізують відкриті інновації та їх роль у створенні конкурентних переваг. Дослідження методів стимулювання інноваційної активності серед працівників, включаючи розвиток корпоративної культури, що підтримує інновації, та впровадження програм навчання та розвитку. Роботи Котвицька Н.М., Корнієцький О.В. аналізують вплив інноваційної культури на мотивацію та продуктивність працівників.

Сучасна наукова література підкреслює, що успішне впровадження інноваційних стратегій вимагає комплексного підходу, що включає технологічні, організаційні, соціальні та управлінські аспекти. Інтеграція цих елементів дозволяє організаціям не лише підвищити свою конкурентоспроможність, але й забезпечити стійке довгострокове зростання.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є проаналізувати значення інноваційних стратегій у контексті конкурентоспроможності організацій та визначити ключові аспекти, які сприяють підвищенню конкурентних переваг через впровадження інновацій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В сучасному динамічному ринковому середовищі організації змушені постійно шукати нові шляхи для підвищення своєї конкурентоспроможності. Інноваційні стратегії відіграють ключову роль у цьому процесі, дозволяючи компаніям адаптуватися до змін, впроваджувати нові технології та процеси, а також створювати унікальні продукти та послуги. Тому можна виокремити основні інноваційні стратегії, які можуть допомогти організаціям залишатися конкурентоспроможними.

Цифрова трансформація охоплює інтеграцію цифрових технологій у всі аспекти бізнесу. Це включає впровадження хмарних рішень, великих даних (Big Data),

штучного інтелекту (AI), Інтернету речей (IoT) та інших сучасних технологій. Наприклад, використання AI може допомогти в аналізі великих обсягів даних для прийняття більш обґрунтованих рішень, що дозволяє компаніям швидше реагувати на зміни ринку. Агіл методології (Agile) включають використання гнучких підходів до управління проектами, що дозволяє швидко адаптуватися до змін ринку. Методології Scrum та Kanban є популярними прикладами, що дозволяють командам працювати більш ефективно та швидко виводити продукти на ринок. Це підвищує задоволеність клієнтів та якість продукції.

Розширення та оновлення асортименту продукції є важливим аспектом підтримання конкурентоспроможності. Компанії повинні постійно аналізувати ринок і вводити нові продукти, які відповідають потребам споживачів [4]. Наприклад, розробка екологічно чистих продуктів або продуктів з новими функціями може залучити нових клієнтів та зміцнити ринкові позиції. Персоналізація послуг та продуктів відповідно до потреб конкретних клієнтів допомагає підвищити їхню лояльність та задоволеність. Використання алгоритмів машинного навчання дозволяє створювати індивідуальні пропозиції для кожного клієнта, що підвищує ефективність маркетингових кампаній та збільшує обсяги продажів.

Інтеграція екологічних практик у бізнес-процеси стає дедалі важливішою. Використання відновлюваних джерел енергії, зменшення викидів CO₂ та переробка матеріалів допомагають не тільки зберегти довкілля, але й покращити корпоративну репутацію. Це дозволяє залучити екологічно свідомих споживачів та знизити витрати на ресурси. Оптимізація ланцюжка постачання є важливим фактором для підвищення ефективності та гнучкості. Використання блокчейну для управління ланцюгами постачання забезпечує прозорість, швидкість та зниження витрат. Це дозволяє контролювати якість продукції та швидко реагувати на зміни у постачаннях.

Розвиток людського капіталу є критичним для інноваційної активності. Впровадження програм навчання та розвитку співробітників, підтримка креативних ініціатив сприяють підвищенню мотивації та продуктивності [5]. Це дозволяє компаніям генерувати більше інноваційних ідей та рішень. Формування партнерських відносин з іншими компаніями, стартапами, університетами та науковими установами допомагає розширити інноваційний потенціал. Спільні інноваційні лабораторії, інкубатори та акселератори сприяють швидкому впровадженню нових технологій та обміну знаннями. Вихід на нові ринки з адаптацією продуктів та послуг під місцеві потреби є важливою стратегією для розширення бізнесу. Локалізація продуктів та відкриття регіональних офісів дозволяють краще задовольнити потреби місцевих споживачів, збільшити ринкову частку та підвищити впізнаність бренду на глобальному рівні.

Всі вищезазначені сучасні інноваційні стратегії, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності організацій в умовах швидко змінюваного ринкового середовища можна розглянути на прикладі табл. 1.

В умовах сучасного швидко змінюваного ринкового середовища інтеграція інновацій у загальну стратегію розвитку організації є не лише важливим фактором

Таблиця 1. Інноваційні стратегії, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності організацій в умовах швидко змінюваного ринкового середовища

Стратегія	Опис	Приклад застосування	Очікувані результати
Цифрова трансформація	Інтеграція цифрових технологій у всі аспекти бізнесу для підвищення ефективності та створення нових можливостей.	Використання хмарних технологій, великих даних (Big Data) та штучного інтелекту для оптимізації операцій.	Підвищення продуктивності, зниження витрат, поліпшення обслуговування клієнтів.
Agile (Agile) методології	Впровадження гнучких методологій управління проектами для швидкого реагування на зміни ринку.	Використання Scrum або Kanban для управління розробкою продуктів та послуг.	Збільшення швидкості виведення продукту на ринок, покращення якості продукту, підвищення задоволеності клієнтів.
Інновації в продуктовому портфелі	Розширення та оновлення асортименту продукції для задоволення нових потреб ринку.	Розробка екологічно чистих продуктів або продуктів з новими функціями.	Залучення нових клієнтів, збільшення ринкової частки, зміцнення бренду.
Персоналізація та клієнтоцентричність	Надання індивідуалізованих послуг та продуктів, орієнтованих на конкретні потреби клієнтів.	Використання алгоритмів машинного навчання для персоналізації пропозицій та маркетингових кампаній.	Підвищення лояльності клієнтів, збільшення обсягів продажів, покращення клієнтського досвіду.
Екологічна стійкість	Інтеграція екологічних практик у бізнес-процеси та продукти для досягнення сталого розвитку.	Використання відновлюваних джерел енергії, зменшення викидів CO ₂ , переробка матеріалів.	Покращення корпоративної репутації, залучення екологічно свідомих споживачів, зниження витрат на ресурси.
Інновації в ланцюжку постачання	Оптимізація ланцюжка постачання для підвищення його гнучкості та ефективності.	Впровадження системи управління ланцюгами постачання на основі блокчейну для прозорості та швидкості.	Зменшення витрат, покращення контролю за якістю, підвищення гнучкості постачань.
Інвестування в розвиток талантів	Підвищення кваліфікації співробітників та розвиток їхнього креативного потенціалу.	Впровадження програм навчання та розвитку, підтримка креативних ініціатив співробітників.	Підвищення мотивації та продуктивності персоналу, зростання кількості інноваційних ідей.
Створення інноваційних екосистем	Формування партнерських відносин з іншими компаніями, стартапами, університетами та науковими установами.	Створення спільних інноваційних лабораторій, інкубаторів та акселераторів.	Розширення інноваційного потенціалу, швидке впровадження нових технологій, обмін знаннями та ресурсами.
Глобальна експансія та локалізація	Вихід на нові ринки з адаптацією продуктів та послуг під місцеві потреби та умови.	Локалізація продуктів для конкретних ринків, відкриття регіональних офісів та центрів обслуговування.	Збільшення ринкової частки, розширення клієнтської бази, підвищення впізнаваності бренду на глобальному рівні.

Джерело: сформовано автором.

забезпечення стійкого зростання, але й необхідною умовою для підтримання та підвищення конкурентоспроможності. Інновації дозволяють компаніям створювати унікальні продукти, оптимізувати бізнес-процеси, підвищувати ефективність та адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Інновації є рушійною силою, яка сприяє розвитку нових продуктів, послуг та бізнес-моделей. Вони доз-

воляють організаціям створювати додаткову вартість для споживачів, відкривати нові ринки та покращувати свої конкурентні позиції. Інтеграція інновацій у стратегію розвитку включає:

1. Впровадження нових технологій.
2. Розвиток продуктового портфеля.
3. Інновації у бізнес-моделях.
4. Інноваційний менеджмент.

Таблиця 2. Інноваційні стратегії для підвищення конкурентоспроможності організації

Стратегія	Опис	Приклад застосування	Очікувані результати
Технологічні інновації	Впровадження новітніх технологій для оптимізації бізнес-процесів та створення нових продуктів.	Використання штучного інтелекту для аналізу даних та прийняття рішень.	Підвищення ефективності, скорочення витрат, створення нових ринкових можливостей.
Організаційні інновації	Розробка нових організаційних структур та моделей управління, що підвищують гнучкість компанії.	Перехід на гнучку організаційну структуру, що сприяє швидкій адаптації до змін.	Підвищення адаптивності, швидка реакція на ринкові зміни, збільшення інноваційної активності.
Інновації у бізнес-моделях	Створення нових бізнес-моделей, що включають інноваційні підходи до створення додаткової вартості.	Впровадження моделі відкритих інновацій, де компанія співпрацює з зовнішніми партнерами для розробки нових продуктів.	Збільшення ринкової частки, покращення конкурентних позицій, створення додаткових джерел доходу.
Соціальні та екологічні інновації	Впровадження інновацій, що сприяють сталому розвитку та соціальній відповідальності компанії.	Використання екологічно чистих технологій у виробництві.	Покращення іміджу компанії, залучення свідомих споживачів, зниження екологічного впливу.
Інновації в управлінні персоналом	Створення умов для розвитку креативності та інноваційної активності серед працівників.	Впровадження програм навчання та розвитку для співробітників.	Підвищення мотивації та продуктивності працівників, збільшення кількості інноваційних ідей та рішень.
Партнерські інновації	Розвиток стратегічних партнерств та альянсів для підвищення інноваційного потенціалу.	Створення спільних підприємств з іншими компаніями для розробки нових продуктів.	Розширення інноваційного потенціалу, обмін знаннями та ресурсами, швидке виведення нових продуктів на ринок.
Інвестиції в дослідження та розробки	Фінансування науково-дослідних робіт для створення нових технологій та продуктів.	Виділення бюджету на дослідження та розробки у сфері нанотехнологій.	Створення нових продуктів, підвищення технологічного рівня компанії, зміцнення конкурентних позицій.

Джерело: сформовано автором на основі [5; 6].

Для успішної інтеграції інновацій у загальну стратегію розвитку необхідно створити ефективну систему управління інноваціями. Це включає:

- формування інноваційної культури (створення середовища, що стимулює креативність та новаторство серед співробітників, це може включати підтримку ініціатив, відкритість до нових ідей та ризиків, а також розвиток програм навчання та розвитку);

- інвестування в дослідження та розробки (виділення значних ресурсів на дослідження та розробки дозволяє створювати нові технології, продукти та процеси, що забезпечують довгострокове зростання);

- стратегічне партнерство (співпраця з іншими компаніями, стартапами, університетами та дослідницькими інститутами для обміну знаннями та ресурсами, а також для спільного розвитку інновацій).

Інтеграція інновацій у загальну стратегію розвитку може стикатися з низкою викликів, таких як опір змінам, недовлік ресурсів, ризики невдачі інноваційних проектів та інше. Для подолання цих викликів необхідно: розробка чіткої стратегії; залучення керівництва; моніторинг та оцінка результатів.

Постійний аналіз та оцінка результатів впровадження інновацій дозволяють коригувати стратегію та підви-

щувати її ефективність. Основні види інноваційних стратегій представлені в табл. 2.

Успіх провідних компаній світу у впровадженні інноваційних стратегій демонструє важливість комплексного підходу до інновацій. Компанії, такі як, Apple Inc (постійне впровадження інновацій у продуктах, таких як iPhone, iPad та MacBook, а також розвиток екосистеми послуг, що включає iCloud та Apple Music), Amazon (впровадження інновацій у логістиці, автоматизації складів та використанні штучного інтелекту для персоналізації покупок, а також створення платформи Amazon Web Services), Tesla Inc (розробка інноваційних електромобілів та систем зберігання енергії, а також активне просування відновлюваних джерел енергії), Google інвестують у дослідження та розробки, активно впроваджують новітні технології, розвивають свої продуктивні портфелі та створюють інноваційні бізнес-моделі. Завдяки цьому вони не лише зберігають свою конкурентоспроможність, але й задають нові стандарти у своїх галузях.

ВИСНОВКИ

В умовах сучасного динамічного ринкового середовища, де зміни відбуваються надзвичайно швидко, інноваційні стратегії стають ключовим інструментом для

забезпечення конкурентоспроможності організацій. Впровадження інноваційних підходів у бізнес-процеси дозволяє компаніям не лише адаптуватися до нових умов, але й випереджати конкурентів, створюючи унікальні продукти та послуги, що задовольняють потреби споживачів. Інноваційні стратегії є ключовим елементом для підвищення конкурентоспроможності організацій. Вони допомагають компаніям адаптуватися до швидко змінюваного ринкового середовища, створювати унікальні продукти та послуги, підвищувати ефективність бізнес-процесів та задовольняти потреби клієнтів. Інтеграція інновацій у загальну стратегію розвитку є необхідною умовою для стійкого зростання та успіху в сучасному бізнесі. Створення нових продуктів та послуг, а також розробка інноваційних бізнес-моделей дозволяють організаціям залучати нових клієнтів та зміцнювати лояльність існуючих. Для досягнення стійкого зростання та підвищення конкурентоспроможності організаціям необхідно постійно моніторити ринкові тренди та адаптувати свої стратегії відповідно до змін, інвестувати в дослідження та розробки для створення нових технологій та продуктів, створювати сприятливі умови для інноваційної діяльності всередині компанії, активно співпрацювати з іншими учасниками ринку для спільного розвитку інновацій.

Застосування цих рекомендацій дозволить організаціям залишатися конкурентоспроможними та досягати довгострокового успіху в умовах швидко змінюваного ринкового середовища.

Література:

1. Бистров А. Г. Особливості та зміст організаційно-управлінських інновацій. Управління проектами та розвиток виробництва: Збірник наукових праць. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. № 2 (38). С. 49—53.
2. Камінський, Л.Р. (2024). Методичні підходи до дослідження інноваційної діяльності підприємств. Економіка та суспільство, (59).
3. Ковальчук, Т., Загарій, В. (2024). Інноваційні стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємств України. Економіка та суспільство, (59).
4. Ніфатова О., Пузирьова П. Методичні основи прогнозування інноваційної діяльності та діагностики інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості. Bulletin of Sumy National Agrarian University. 2020. Вип. 3 (85). С. 3—6.
5. Орел А.М. Конкурентні стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів аграрного виробництва. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 4. С. 411—418.
6. Орел В.М. Управління інноваційним розвитком аграрних підприємств. Вісник Сумського національного університету. Серія "Економіка і менеджмент". Науковий журнал. 2020. № 1 (83). С. 160—165.
7. Паламарчук Г. М., Шевченко М. М. Організаційні інновації як чинник підвищення конкурентоспроможності економіки. Проблеми науки. 2017. № 2. С. 2—8.
8. Пухтаєвич Г.О. Аналіз національної економіки. Київ: КНЕУ, 2003. 148 с.
9. Романова О. О. Світовий досвід організаційних інновацій. Інвестиції: практика та досвід № 17/2009. С. 29—32.
10. Рябик Г. Є., Яворська О. Б. Стратегія управління конкурентоздатністю підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 24. С. 61—66.

References:

1. Bystrov, A. H. (2011), "Features and content of organizational and managerial innovations", Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva, Vol. 2 (38), pp. 49—53.
 2. Kaminsky, L.R. (2024), "Methodical approaches to the research of innovative activities of enterprises", Ekonomika ta suspil'stvo, Vol. (59).
 3. Kovalchuk, T. and Zaghariy, V. (2024), "Innovative strategies of international competitiveness of Ukrainian enterprises", Ekonomika ta suspil'stvo, Vol. (59).
 4. Nifatova, O. and Puzyrova, P. (2020), "Methodological bases of forecasting innovative activity and diagnostics of innovative potential of light industry enterprises", Bulletin of Sumy National Agrarian University, vol. 3 (85), pp. 3—6.
 5. Orel, A.M. (2019), "Competitive strategies of innovation and investment development of agricultural production entities", Ukrayins'kyi zhurnal prykladnoyi ekonomiky, Vol. 4, No. 4, pp. 411—418.
 6. Orel, V.M. (2020), "Management of innovative development of agricultural enterprises", Visnyk Sums'koho natsional'noho universytetu, vol. 1 (83), pp. 160—165.
 7. Palamarchuk, H. M. and Shevchenko, M. M. (2017), "Organizational innovations as a factor in increasing the competitiveness of the economy", Problemy nauky, Vol. 2, pp 2—8.
 8. Pukhtaievych, H.O. (2003), Analiz natsional'noyi ekonomiky [Analysis of the national economy], Kyiv, KNEU, Ukraine.
 9. Romanova, O. O. (2009), "World experience of organizational innovation", Investytsii: praktyka ta dosvid, Vol. 17, pp. 29—32.
 10. Ryabik, G. E. and Yavorska, O. B. (2019), "The strategy of managing the competitiveness of the enterprise", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 24, pp. 61—66.
- Стаття надійшла до редакції 10.09.2024 р.*

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663